

ADİYAMAN İLİNDE KIRSAL TURİZM POTANSİYELİ VE GELİŞTİRME FIRSATLARI

THE POTENTIAL AND DEVELOPING OF AGRITOURISM IN THE PROVINCE OF
ADİYAMAN

İsmail UKAV¹

Öz

Kalkınma, özellikle kırsal kalkınma gelişmekte olan ülkelerin en önemli hedefidir. Bu amaçla küçük topluluklar, içinde buldukları ekonomik, toplumsal ve kültürel koşulları iyileştirmek istemektedirler. Geri kalmış yörelerin kalkınmasında kırsal turizm önemli bir araçtır. Son dönemlerde dünyada olduğu gibi Türkiye’de kırsal turizm sürekli olarak gündeme gelmektedir. Ülkeler sahip oldukları turistik arz potansiyeline bağlı olarak kırsal kalkınmada önemli üstünlükler elde edebilmektedir. Adıyaman’ın turizm potansiyeli oldukça zengindir. Turizmde marka kent olma özelliği ile de bu tescillenmiştir. Tarihsel ve kültürel birçok eseri bünyesinde bulundurması yanında, kırsal turizm arz potansiyeli yönünden de önemli bir varlığa sahiptir. Ancak bu durum yeterince bilinmemektedir. Adıyaman’ın bu özelliğinin gündeme getirilmesinde ve bunun kırsal kalkınma amacının gerçekleştirilmesinde kırsal turizm önemli bir rol oynayacaktır. Bu çalışmada, gelir düzeyi en düşük iller arasında yer alan Adıyaman’ın kırsal kalkınmasında kırsal turizm uygulamalarının önemi üzerinde durulmuş, bu amaçla Adıyaman’ın kırsal turizm potansiyeli incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Kırsal turizm, Kırsal kalkınma, Adıyaman

Abstract

Development, especially the rural development, is the most important goal of developing countries. For this purpose, small communities want to improve their economic, social and cultural conditions. Agritourism is an important tool in the development of backward regions. In recent years, agritourism has constantly been on the agenda in Turkey as in the world. Countries can achieve significant advantages in rural development depending on having the potential of the tourist supply. Adıyaman's tourism potential is very rich. Its situation has been registered by being a “brand city” in tourism. Having many historical and cultural artifacts, Adıyaman has an important asset in terms of potential supply of agri tourism. As the city hosts many artifacts of historical and cultural inheritance as well as an important asset in terms of agritourism it supplies an important potential in this terms. However, this the fact that agritourism will play an important role in reviving the city’s situation and is not well known, also the fact that this would contribute to its rural development. In this study, agritourism applications’ importance have been dwelled on in rural development of Adıyaman, which is among the provinces having the lowest level of income, and for this purpose agritourism potential of the city has been examined.

Key Words: Rural tourism, rural development, Adıyaman

¹ Yrd.Doç.Dr., Adıyaman Üniversitesi, Kahta Meslek Yüksekokulu, iukav@adiyaman.edu.tr

1.Giriş

Günümüz toplumları, sanayileşme ve hızlı kentleşmenin getirdiği gürültü, çevre kirliliği, trafik, stres vb sorunlarla karşı karşıya bulunmaktadır. Gün geçtikçe bu tür sorunların çoğalması, insanları daha fazla dinlenme, eğlenme, gezip görme ve kendilerine boş zaman ayırma gereksiniminin doğmasına, dolayısıyla turizm faaliyetlerinin artmasına yol açmaktadır.

Turizm, insanların sürekli ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan gereksinimlerini karşıladıkları yerler dışında yerleşmemek ve ekonomik anlamda gelir elde etmemek koşuluyla dinlenme, eğlenme, merak, spor, sağlık, kültür, deneyim kazanma, akraba ziyareti, kongre ve seminerlere katılma, dini gerekleri yerine getirme, vb. nedenlerle kişisel ya da toplu olarak yaptıkları seyahatlerde ve gittikleri yerlerde en az bir geceleme yaparak turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep etmelerinden ortaya çıkan iş ve ilişkiler bütünüdür (Aykın, 2001).

Turizm sektörü, dünyada ve ülkemizde giderek artan bir çeşitlenme süreci içerisinde. Değişen tüketici tercihleri göz önüne alınarak turizmin çeşitlendirilmesi, ülke geneline yaygınlaştırılması, değerlendirilmemiş turizm potansiyeline işlev kazandırılması amacıyla ülkemizin tüm yörelerinde mevcut doğal ve kültürel değerlerin araştırılması ve turizme kazandırılması çalışmaları önem taşımaktadır. Ülkemizdeki mevcut sağlık, termal, kış, dağ ve sualtı sporları, yayla, çiftlik, yerel sanat, inanç, tarihi kent, arkeoloji vb. doğal ve kültürel açıdan önemli yer ve yerleşimlerin yöresel/bölgesel olarak birbirleriyle ilişkilendirilmeleri ile daha cazip ve daha güçlü alternatif destinasyonlar söz konusu olabilecektir. Böylelikle, yörelerdeki kaynakları sınırlı kırsal yerleşimlere kültür özelliklerini sergileme, el sanatlarını ve yöresel ürünlerini tanıtma, bölgedeki yeme-içme ve konaklama kapasitelerinden yararlanma gibi fırsatlar sağlanmış olacaktır.

Kırsal bölgelerde gerçekleştirilen turizm faaliyetlerini tanımlamak için çeşitli terimler kullanılmıştır: Agroturizm, çiftlik turizmi, kırsal turizm, yumuşak turizm, alternatif turizm, ekoturizm ve benzeri, ayrıca bunların bir ülkeden diğerine ve bir kullanıcıdan diğerine farklı anlamları vardır. 'Kırsal turizm' terimi Avrupa Birliği tarafından bir kırsal alanda gerçekleştirilen tüm turizm faaliyetlerini kapsayacak şekilde uyarlanmıştır (Ligtenberg ve ark. 2000).

Kırsal turizm kavramı ile ekoturizm, yeşil turizm, doğa turizmi gibi kavramların birbirleri yerine kullanıldığı görülmektedir. Bu, kırsal turizmin, bazı durumlarda çiftlik

turizmi gibi özgün etkinlikler veya yerler ile eş tutulduğu anlamına gelirken aynı kavram, bazı durumlarda ise, turizmin gelişmesi ve tanıtımı konusunda daha genel kapsamlı yaklaşımı tanımlamanın aracı olarak sıkça kullanılmaktadır (Sharpley ve Sharpley, 1997).

Ülkemizde kentleşme ile birlikte kırsal yörelerin rekreasyon alanları olarak çekiciliği artmakta ve kentli nüfusun kırsalda gerçekleştirebileceği etkinlikler çeşitlenmektedir. Bunun sonucu olarak, kentsel yaşamın olumsuz etkilerinden uzaklaşmak amacıyla son yıllarda talep edilen gezi-dinlenme yerleri arasına kırsal yerleşimler de önemli destinasyonlar olarak girmiştir. Kırsal yerleşimlerin kültürel ve doğal zenginliği, doğal, kültürel ve görsel peyzaj değerleri önemli değerler olarak karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu değerlere sahip köylerin korunması ve geliştirilmesi suretiyle; yöresel mimarilerin sahiplenilmesi, doğa koruma bilincinin gelişmesi, kırsal ekonomilerin güçlenmesi ve söz konusu yerleşimlerdeki değerlerin bozulmadan gelecek kuşaklara taşınması mümkün olacaktır. Bunun için, köylerimizin geçmişten gelen zengin kültürel değerlerinin araştırılarak bu değerlerden hareketle kalkınma potansiyelinin belirlenmesi hem kırsal kalkınmanın sağlanması hem de yöresel kültürümüzün sürekliliği açısından önemlidir

Türkiye’de yöresel zenginliği bulunan kırsal destinasyonlar sayıca fazla olduğu halde kırsal turizm henüz yaygınlaşmamıştır. Kentlere yakın kırsal alanlarda gününbirlik rekreasyon etkinlikleri dikkat çekerken, kırsal yerleşimlerde konaklamalı etkinliklere seyrek olarak rastlanmaktadır. Bu turizm çeşidi kırsal kesimde yeni iş ve istihdam olanaklarının yaratılması kadar, doğal ve kültürel kaynak değerlerimizin ortaya çıkarılması ve kırsal mirasın korunmasına da hizmet etmektedir. Kırsal peyzaj değeri yüksek, yerel kültür özelliklerinin korunduğu, özgün yöresel ürünlere sahip kırsal yerleşimlerin, bir yandan tarımsal faaliyetler sürdürülürken aynı zamanda turizm amaçlı değerlendirilmesi, kırsal ekonomiye dinamizm kazandıracaktır.

Kırsal turizm, hem kırsal yerleşmelerle içiçe olan, hem de doğal kaynaklara dayalı bir turizm türüdür. Birçok olumlu etkilerinden dolayı, turizmde gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde, var olan turizm türlerinin alternatifi ya da tamamlayıcısı olarak, önemi her geçen gün daha iyi anlaşılmaktadır. Türkiye’de de kırsal turizm, sayısız yararları göz önüne alındığında ülkemiz turizmine büyük destek verebilir. Başta, turizmin yıl içinde belirli aylardaki yoğunluğunun azaltılmasında etkisi olabilir ve turizmin ülke coğrafyasındaki eşitsiz dağılışı gidermeye katkısı bulunabilir. Öte yandan değişik ve bilinçli turist gruplarından talep yaratarak pazarın genişlemesini sağlayabilir. Kırsal turizmin diğer turizm türleriyle kolay bütünleşebilme gücü, onlara dinamizm verebilir. Kırsal turizm, sürdürülebilir turizm

anlayışı ile en uyumlu bir turizm türüdür. Kırsal turizmin doğal ve kültürel mirasın korunmasında ve dünyaya tanıtılmasında önemli bir işlevi vardır (Soykan, 2003).

Bu çalışmada, Adıyaman ilinin turizm ile ilgili genel yapısı ortaya konulduktan sonra kırsal turizm yönünden mevcut durumun incelenmesi, bu turizm çeşidinin geliştirilmesi ve yörenin kalkınmasına sağlayacağı yararları belirleyerek gerekli önerilerde bulunulması amaçlanmıştır.

Adıyaman bulundurduğu turizm potansiyeliyle özellikle kültür ve inanç turizmi ile ön plana çıkmaktadır. Ayrıca son dönemlerde av turizminin gelişmesiyle turizmde adını daha çok duyurmaya başlamıştır. Bununla birlikte bünyesinde taşıdığı kırsal turizm potansiyeli pek fazla bilinmemektedir. Bunun nedeni Adıyaman'ın bu potansiyelini ortaya çıkaracak bilimsel çalışmaların yeterince yapılmamış olmasıdır. Makalenin bu eksikliği belli ölçüde gidererek, bundan sonraki çalışmalara altyapı oluşturması düşünülmektedir.

Çalışmada konu ile ilgili daha önce yapılmış çalışmalardan yararlanılmış, bunun yanında Turizm ve Kültür Bakanlığı, DPT, TUIK, Adıyaman Valiliği vd. kuruluşların verileri kullanılmış ve Adıyaman ile ilgili gözlemler değerlendirilmeye alınmıştır.

2.Literatür Araştırması

Ülkemizde çeşitli yörelerin turizm varlığını ortaya koyan ve bunların kalkınmaya etkisini inceleyen çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Karadağ (1997) tarafından yapılan çalışmada Erzurum ilinin turizm değerleri incelenmiş, sanayi sektörünün olmadığı yerlerde turizmin ekonominin lokomotif görevini üstlendiğini belirtmiştir. Bunun yanında turizmin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel etkileri de ortaya konulmuştur.

Kırsal turizmi tercih eden kimselerin kırsal turizmden beklentileri ve talepleri arasında şunlar öne çıkmaktadır. Dinlenme ve rahatlama, geçmişe özlem, yetişkinler ve çocuklar için deneyim, çiftlik turları, hasat etme, ürün toplama, üretim alanından ürün satın alma, aktif ve pasif rekreasyon, kültür iletişimi, yerleşme ve barınma koşullarıdır (Özçatalbaş, 2000).

Kırsalda yaşayanların gelirinin artırılmasında, kadın işgücünden yararlanmada kırsal turizm önemli bir potansiyel taşımaktadır. Soykan (2002), Kırsal turizm, kadının istihdamı, yerel halkta girişimcilik ruhunu ateşlemesi, yerel ekonomilere girdi ve dinamizm kazandırması, ekonomik sektörleri harekete geçirmesi, bölge ve ülke düzeyinde kırsal kalkınmaya destek vermesi bakımından, önemli bir güce sahip olduğunu belirtmiştir.

Sahip olduğu turizm potansiyelinin değerlendirilmesiyle Bolu'nun sosyo-ekonomik açıdan geliştiği, son yıllarda turizm faaliyetlerinin canlanmasından sonra, turizmin yöreye kazandırdıklarına bağlı olarak, yerleşme yerlerindeki sağlık tesislerinde, dinlenme ve eğlenme yerlerinde, çevre düzenlemesinde ve temizliğinde, kısaca halkın yaşam standartlarında olumlu yönde değişimin göze çarptığı belirlenmiştir (Özcan, 2005).

Osmaniye İli'nin turizm potansiyeli incelenmiş ve bölgesel kalkınma için doğal ve kültürel kaynaklarının nasıl kullanılabileceği ortaya konulmuştur (İzgi, 2007).

Türkiye'nin geri kalmış bölgelerinin kalkındırılmasında turizm sektöründen yeterince yararlanmadığı, göller bölgesi olarak adlandırılan Isparta ve Burdur illerinin ekonomilerinin büyük ölçüde tarım ve hayvancılığa dayalı olduğu belirtilmiştir. Sanayileşme hamlesini gerçekleştirememiş olan bölgenin özellikle alternatif turizm potansiyeli harekete geçirildiği takdirde ekonomik ve sosyal kalkınmasında etkin bir rol oynayabilecek olan Isparta ve Burdur illerinin, turistik gelişme kutbu olma potansiyeli taşıdığı ifade edilmiştir (Doğan ve Yıldız, 2007).

Toplumların gelir düzeylerinin yükselmesi, çalışma koşullarının iyileşmesi, teknolojik ilerlemeler sonucunda ulaşım ve haberleşmede meydana gelen değişimler, bireylerin eğitim düzeylerinin yükselmesi, buna bağlı olarak beklentilerinin farklılaşması sonucunda, turizm sektörü farklı gelir düzeyinde bulunan grupların taleplerine karşılık verebilmektedir.

Turizm talebinde meydana gelen bu değişim turizm sektörü içerisinde, dağcılık, yayla turizmi, kültür turizmi, av turizmi, su sporları, kırsal turizm gibi alternatif turizm çeşitlerinin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Özellikle sanayileşmiş ülkelerde ve büyük şehirlerde yaşayan insanların modern hayatın yorgunluğunu doğayla iç içe kırsal alanlarda atma gereksinimi kırsal turizme olan talebin artmasına neden olmaktadır (Çeken ve ark. 2007).

Ülkemiz bütün turizm türleri kapsamında yeterli altyapıya sahiptir. Akdeniz ve Ege sahil şeridi ile İstanbul, Ankara gibi büyük şehirlerde yoğunlaşmış olan turizm faaliyetlerinin, özellikle kültür turizmi, kırsal turizm, kış turizmi, dağ turizmi, kongre turizmi gibi türlerin geliştirilmesiyle diğer bölgelerimize doğru ilerlemesi mümkün olacaktır (Gülbahar, 2009). Bu gerçekleştiğinde turizm faaliyetleri bölgesel ve mevsimsel yoğunlaşmadan kurtulacaktır.

İnan ve ark. (2010), Trakya Bölgesi'nin ekoturizm potansiyelini kırsal kalkınma stratejileri açısından incelemişler, bölgenin güçlü ve zayıf yönleri ile fırsatlar ve tehditleri ortaya koymuşlar ve ekoturizmin kırsal kalkınmaya etkilerini değerlendirmişlerdir.

3.Kırsal Kalkınma Kırsal Turizm İlişkisi

Türkiye, 2001-2023 dönemini kapsayan Uzun Vadeli Gelişme Stratejisinde, Avrupa Birliğine tam üyelik sürecinde ekonomik ve toplumsal yeniden yapılanmayı ve bilgi toplumuna dönüşerek, 2010'lu yıllarda bölgesel güç olarak etkinliğini daha da arttırmayı ve 2020'lerde ise dünya genelinde daha etkili bir dünya devleti olmayı temel amaç olarak belirlemiştir (DPT, 2006). Türkiye'nin uzun vadeli kırsal kalkınma stratejisi ile belirlenen temel amacına ulaşması, son derece önem taşımaktadır.

Kırsal Kalkınma; kırsal alanlarda yaşayan insanların sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan yapısını değiştirecek biçimde üretim, gelir ve refah düzeylerinin geliştirilmesi, dengesizliklerin giderilmesi, kentsel alanlarda mevcut fiziksel ve toplumsal alt yapının kırsal alanlarda da oluşturulması, tarımsal ürünlerin daha iyi değerlendirilmesi yönündeki süreçleri, etkinlik ve örgütlenmeleri ifade etmektedir (Geray, 1999). Dolayısıyla kırsal kalkınma, kırsalda yaşayanların ekonomik, sosyal, kültürel ve teknolojik olanaklardan, göç olgusunu yaşamalarına gerek olmaksızın, buldukları yerde yararlanmalarını sağlayan ekonomik ve sosyal politikalar bütünüdür.

Kırsal Yerleşme, kent diye tanımlanan yerleşme alanlarının dışında kalan, ekonomik yapısı büyük ölçüde tarım ve hayvancılığa dayalı, kendine özgü toplumsal ilişkileri olan, belirli bir yerleşme sınırına sahip, yerleşme dokusunun seyrek, nüfus yoğunluğunun düşük olduğu bucak, köy, mahalle, oba, mezra ve kom gibi farklı türleri olan ve çeşitli ölçütlere göre kent sayılma aşamasına gelemeyen kasabaları (ilçe merkezleri ve beldeleri) da kapsamına alan yerleşimlerdir.

Fiziki coğrafyanın kırsal ve kentsel alan olarak sınıflandırılmasında esas alınan kriterler yayımlanan istatistik türlerine göre değişen bir husustur. Bu nedenle diğer ülkelerde olduğu gibi, ülkemizde de farklı kırsal alan tanımları kullanılmaktadır. Ülkeleri bir arada ve aynı kritere göre karşılaştırabilmek amacıyla uluslararası kuruluşlarca standart tanımlar geliştirilmiştir. Bu tür tanımlardan, OECD tarafından geliştirilen ve AB tarafından da kullanılan kırsal alan tanımı en yaygın kullanılan tanımdır. Bölge tipolojilerinin belirlenmesinde de kullanılan bu tanıma göre, idari sınırlar itibarıyla nüfus yoğunluğu km² başına 150 kişiden az olan yerler kırsal alan olarak kabul edilmektedir. Bölgeler, kırsal nüfus büyüklüklerine göre; çoğunlukla kırsal bölge, ara bölge ve çoğunlukla kentsel bölge olarak ifade edilmektedir (Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, 2011).

Bu özellikler tipik olarak Adıyaman için örtüşmektedir. İlde toplam 28 ilçe ve belde ile 428 köy ve 593 mezra bulunmaktadır. Adıyaman'ın toplam nüfusu 590.935 iken, belde ve köylerin nüfusu 243.699'dur. Buradan kırsal nüfusun % 41 düzeylerinde olduğu görülmektedir. Türkiye kırsal nüfus ortalaması ise, % 35'tir (TUİK, 2010). Dolayısıyla Adıyaman kırsal nüfusu ülkemiz kırsal nüfus ortalamasının üzerindedir. Adıyaman kırsal nüfusunun bu değerlerde yoğunlaşması, kırsal kalkınma uygulamaları açısından dikkate alınması gerektiğini göstermektedir.

Kırsal alanlar birçok açıdan; turistlere etnik ve coğrafi karakterinden, tarihinden, farklı kültüründen ve kırsal doğasından kaynaklanan bir çekicilik sunmaktadır. Bu kapsamda dünyanın farklı ülkelerinde kırsal turizmin çeşitli uygulamaları söz konusu olmaktadır (Kiper, 2003). Bu uygulamalar; balıkçı köylerinde balık avlanması, dağ köylerinde yaşayan ailelerin gelir elde etmek amacıyla yaşadıkları evlerin bir bölümünü turistlere kiralamaları, çiftlik evlerinde konaklama, buna bağlı olarak çiftliklerde yaşayanlar tarafından üretilen ürünlerin, anı, süs ve hediyelik eşyaların turistlere satılması, geleneksel evlerde yöreye özgü otantik kültürel değerlerin yaşatılması, turistlere; kamp yapma, ata binme ve atlı gezi, doğa yürüyüşü ve dağ bisikleti gibi olanaklar sunulması, turistlere üzüm bağlarının yaygın olarak bulunduğu bölgelerde bağ bozumunun, yöreye özgü yemeklerin ağırlık kazandığı, yöredeki halkın gelenek ve göreneklerinin yaşatılması vb şekillerde olmaktadır. Bu yönüyle kırsal turizm, dünyanın en hızlı büyüyen turizm sektörünün önemli bir alanıdır.

ABD, Yeni Zelanda, Japonya ve Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde kırsal turizm özellikle değişik nedenlerle göç sorununun yaşandığı, ekonomik sıkıntıların var olduğu dağlık-tepelik iç bölgelerde devreye sokulan bir turizm türüdür. Bu turizm türünün başlangıç noktasını köy veya çiftlik gibi herhangi bir yerleşim birimi ile doğal çevre oluşturmaktadır. Kırsal alanların bir takım sportif etkinliklerin (kar veya çim kayağı, rafting, kanoing, doğa yürüyüşü, bisikletli veya atlı geziler, yamaç paraşütü ve balıkçılık) uygulanmasına olanak vermesi, sahip olunan bu potansiyelin turizm yoluyla değerlendirilmesini zorunlu kılmakta ve sonuçta geri kalmış kırsal yerleşim birimlerinin kalkınmasına yardımcı olmaktadır (Esengün ve ark. 2002).

Sonuç olarak, sayıları çok fazla olmamakla birlikte kırsal bölgelerdeki ekonomik sektörlerin birbirinin alternatifi değil, tamamlayıcı olması gerektiği ortaya çıkmaktadır. İşte bu sektörlerden başlıcası turizm, daha açıkçası kırsal turizmdir. Kırsal turizm, bölgesel gelişme ve kırsal kalkınmanın çekici gücü olarak; çok önemli bir işleve sahiptir.

3.1 Adıyaman ve Kırsal Turizm

Turizm faaliyeti hem ülkemizde hem dünyada her geçen yıl ekonomik anlamda önemini arttırmakta ve çok daha geniş kitleleri ilgilendiren bir sektör haline gelmektedir. 1990 yılında 273 milyar dolar olan dünya turizm gelirleri büyük artış göstererek 2005 yılında 682 milyar dolara, 2010 yılında 919 milyar dolara ulaşmıştır (UNWTO, 2011). Kırsal alanlardaki turizmin ise, tüm turizm alanlarındaki turizm aktivitelerinin %10-20'sini oluşturduğu tahmin edilmektedir (Soykan, 2006). Türkiye'de 1990 yılında 2.7 milyar dolar olan turizm geliri 2005 yılında 18.2 milyar dolara ulaşmış, 2010 yılında ise 20.8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir (TUİK, 2011).

Sektördeki bu gelişmeye paralel olarak Adıyaman da son yıllarda artan turizm gelirinden daha çok pay almakla birlikte, sahip olduğu değerler göz önüne alındığında bunun yetersiz olduğu görülmektedir. Adıyaman, bu yetersizliği aşacak ve sektördeki payını artıracak potansiyele sahiptir. Turizmin gelişmesi bir bakıma turizm arzının çeşitliliğine bağlıdır. Özellikle son yıllarda turizm hareketlerine katılanların farklı taleplerinin ortaya çıkması turizm arzının büyük bir çeşitlilik göstermesinden kaynaklanmaktadır. Adıyaman için kırsal turizm kapsamında av turizmi ve kuş gözlemciliğindeki gelişmeler bunun bir göstergesidir.

Adıyaman, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batısında, insanlığın ilk yerleşim yerleri arasında yer alan, pek çok kültüre merkezlik etmiş olan bir kültür ve turizm kentidir. İl, kuzeyinde Malatya, doğuda Atatürk Baraj gölü ve Diyarbakır, batıda Kahramanmaraş ve güneyde Atatürk Baraj gölü ve Şanlıurfa ile sınırlıdır. Biri merkez ilçe olmak üzere toplam 9 ilçe, 19 belde, 428 köy ve 593 mezradan oluşmaktadır (Çizelge 1). İl'in ilçeleri; Çelikhan, Besni, Gerger, Gölbaşı, Kahta, Samsat, Sincik ve Tut'dur. Adıyaman, dünyanın 8. harikası olarak anılan Nemrut Dağı eserleri, Kommagene uygarlığının kalıntıları, dünyanın 4. büyük barajı olan Atatürk Barajı, Çamgazi barajı, dünya birinciliğine sahip halk oyunları ile öne çıkan bir kenttir.

Tablo 1. Adıyaman'a Bağlı İlçe, Köy ve Mezra Sayıları

İlçe	İlçelere Bağlı Belediye ve Belde Sayısı	Köy Sayısı	Mezra Sayısı
MERKEZ	5	124	127
BESNİ	9	64	65
ÇELİKHAN	2	18	21
GERGER	1	45	122
GÖLBAŞI	4	30	37
KAHTA	3	93	139
SAMSAT	1	16	19
SİNCİK	2	24	58
TUT	1	14	5
TOPLAM	28	428	593

Kaynak: http://www.adiyaman.gov.tr/default_B0.aspx?content=306

İlin kuzey kesimi, Torosların uzantısı olan Malatya Dağları ile kaplıdır. Dağlar 2500 metrenin üzerinde bir yükseltiye ulaşır. Güneye inildikçe yükselti azalır ve tümüyle ova nitelikli araziler başlar. Çelikhan, Tut, Sincik ve Gerger ilçelerinin tamamına yakını dağlık bölge özelliğini taşır. Merkez, Besni ve Kahta ilçelerinin kuzey kesimleri dağlık, güney kesimleri ova şeklindedir. Samsat ilçesi ise ilin en düz arazilerine sahiptir.

Adıyaman'da ılıman karasal iklim özellikleri görülür. Adıyaman'ı doğudan batıya doğru bölen Torosların kuzeyinde kalan dağlık bölgenin iklimi ile güneyinde kalan bölgenin iklimi birbirinden farklıdır. Güneyi, yazları kurak ve sıcak, kışları ılık ve yağışlı; kuzeyi yazları kurak ve serin, kışları yağışlı ve soğuktur. Doğu Anadolu ile Akdeniz Bölgeleri arasında köprü konumunda olan İlin iklimi, bu özelliği dolayısıyla bölgedeki diğer illerden farklıdır. Atatürk Baraj Gölü alanının oluşmasından sonra, ilin ikliminde bir yumuşama ve nem oranında bir artış olmuştur.

Bunlardan anlaşılacağı üzere Adıyaman'ın coğrafi özellikleri ve iklimsel faktörleri kırsal turizm çeşitliliği yönünden zenginlik taşımaktadır.

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine göre, Adıyaman'ın toplam nüfusu 593.933'dir. Belde ve köylerin nüfusu ise 237.336'dır (Çizelge 2). Kırsal nüfusun toplam nüfusa göre % 40 düzeylerinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu oran, Türkiye kırsal nüfus ortalamasının (% 35) üzerindedir. Adıyaman'ın nüfus artış hızı ‰ 5,8 olarak gerçekleşmiştir. Nüfus artış hızı Türkiye ortalamasının (‰ 14,5) altındadır. Adıyaman'da doğurganlık hızı ülke ortalamasının

üzerinde olmasına rağmen, nüfus artış hızının ülke ortalamasının altında kalması Adıyaman'ın başka illere göç vermesiyle ilişkilendirilebilir.

Sanayisi sınırlı, başlıca geçim kaynağı tarım ve hayvancılık olan Adıyaman, gelir düzeyi en düşük iller arasında bulunmaktadır. Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralamasına göre 65. sırada yer almaktadır (DPT, 2003). Bir başka çalışmaya göre 2010 yılında 67. sıraya gerilemiştir (Yıldız ve ark. 2010). Yakın gelecekte de bu yapısının değişimi yönünde herhangi bir işaret bulunmamaktadır. Bu nedenle turizm değerlerinin Adıyaman için var olan potansiyeli de göz önüne alındığında, geri kalmışlık yapısının ortadan kaldırılmasında turizm sektörü önemli bir unsur olarak görülmelidir.

Tablo 2. Adıyaman'a Bağlı İlçe, Belde ve Köylerin Nüfusu (2012)

İlçeler	İl/İlçe Toplam	Belde/Köyler Toplam	Toplam
Merkez	211.789	58.328	270.117
Besni	28.516	50.927	79.443
Çelikhan	8.213	6.992	15.205
Gerger	3.189	20.637	23.826
Gölbaşı	28.204	19.356	47.560
Kahta	64.441	52.937	117.378
Samsat	4.216	5.303	9.519
Sincik	4.179	15.610	19.789
Tut	3.848	7.246	11.094
Toplam	356.595	237.336	593.931

Kaynak: TÜİK, 2012.

Yapılan bir çalışmada Adıyaman'a gelen turistlerin kültür turizmi kapsamında 5 milyon dolar civarında döviz bıraktıkları hesaplanmıştır (Ukav 2008). Bunun yanında av turizmi için elde edilen gelir yıllar içerisinde artış göstererek 2010 yılında 260.000 TL'nin üzerine çıkmıştır (Çevre ve Orman Bakanlığı, 2010). Bu değerler Adıyaman'ın turizm potansiyeli düşünüldüğünde oldukça yetersizdir. Dolayısıyla kırsal turizmin devreye sokulmasıyla yörede hem istihdam artmış olacak, hem de gelir düzeyi yükselecek, bu da kalkınma için bir altyapı oluşturacaktır.

Adıyaman'ın marka kent olarak tescillenmesi, yine Adıyaman'ın ilçelerinden Kahta'nın 2023 yılına kadar Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından "Kahta Turizm Kenti" ilan edilmesi; diğer ilçe, belde ve köylerin taşıdığı potansiyel, turizm sektörü kapsamında özellikle de kırsal turizm için eşsiz fırsatlar yaratmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2007).

Adıyaman; tarihsel, kültürel ve tabiat varlıkları bakımından oldukça zengin bir dokuya sahiptir. 81 adet arkeolojik SİT alanı, 4 adet doğal sit alanı yanında doğal varlıkları

bulunmaktadır (www.adiyaman.gov.tr). Bu değerler, bölgeyi varış noktası yapma potansiyeline sahip bir yapı sergilemektedir. Ancak, mevcut altyapı yetersizliği sonucu turizm sektörü bölgede pek gelişmemiştir Adıyaman’da toplamda 22 adet tesis mevcuttur. İlin turizm potansiyeli göz önüne alındığında bu sayının yetersiz olduğu düşünülebilir. Bölge genelinde turizm yatırımı ve turizm işletmesi belgeli tesislerin azlığı, kaliteli konaklama tesis sayısının düşük olduğunun bir göstergesidir.

Mevcut potansiyel ve sektörel dinamikler kapsamında Adıyaman’ın “Turizm Sektöründe Destinasyon Merkezi ” olması ilin gelişmesi adına önemli bir amaç özelliği taşımaktadır. Bu amaç kapsamında; yörede yer alan tarihi, kültürel ve doğal varlıkların turizme kazandırılması, yörenin tanıtım faaliyetlerinin geliştirilmesi ve alternatif turizm çeşitlerinin artırılması hedeflenmektedir

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan “ Türkiye Turizm Stratejisi 2023 “ başlıklı çalışmada 9 tematik bölge belirlenmiştir. Bu bölgelerden “ GAP Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesi” olarak belirlenen bölge illeri içerisinde TRC1 Bölgesi kapsamındaki Adıyaman, Gaziantep, Kilis illeri de bulunmaktadır. GAP Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesi çalışmasıyla, bölge illerindeki kültür turizminin geliştirilmesinin yanı sıra sağlık turizmi, gençlik turizmi, eko-turizm, dağ yürüyüşü, su sporları, kuş gözleme ve kongre turizmi gibi turizm türlerinde de gelişim sağlanması amaçlanmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2007). Dolayısıyla önümüzdeki yıllarda yöre için önerilen turizm çeşitlerinden kırsal turizm de yerini almaktadır. Bu kapsamda av turizmi, gastronomi turizmi, dağ ve doğa yürüyüşü aktiviteleri, görülmeye değer doğal güzelliklerin yanında yamaç paraşütü, bisiklet turları, olta balıkçılığı, safari, su sporları, kamp ve karavan turizmi için uygun ortamlar mevcuttur (İpekyolu Kalkınma Ajansı, 2011). Ancak bunlar değerlendirilmeyi beklemektedir.

3.2Adıyaman İçin Kırsal Turizm Uygulamaları

Adıyaman’ın kırsal yerleşimleri, iklim ve topoğrafyadan kaynaklı doğal güzellikleri yanında tarihi ve kültürel değerleriyle de zengin bir turizm potansiyeline de sahiptir. İl sınırları içerisinde bulunan, kırsal turizm için de göz önüne alınması gereken arkeolojik ve kültürel değerlerden bazıları şunlardır (Adıyaman Valiliği, 2011).

Adıyaman merkezde; Pirin Antik Kenti, Adıyaman Kalesi, Haydaran Kabartmaları, Doğanlı Çınar Tabiat Parkı, Karadağ Mesire Yeri, Ali Dağı Mesire Yeri, Derinsu Boğazı, Karagöl-Kırkpınar Mesire Yeri, Ziyaret Çayı Vadisi, Kayatepe, Değirmendere, Semikan Boğazı, Karababa Boğazı, Göksu Çayı Vadisi.

Kahta İlçesi'nde; Nemrut Dağı Milli Parkı, Arsemia (Eski Kale), Cendere Köprüsü, Karakuş Tümülüsü (Kadınlar Anıt Mezarı), Kahta Kalesi, Kahta Çayı Vadisi, Cendere ve Kūsuh Boğazları, Kan Çayı Vadisi ve Narince Boğazı.

Gölbaşı İlçesi'nde; Gölbaşı Gölleri Tabiat Parkı ve kuş gözlem evi.

Besni İlçesi'nde; Besni Kalesi, Eski Besni Ören Yeri, Sofraz Anıtları, Kızılın Köprüsü, Dikilitaş (Sesönk), Dolmenler.

Gerger ilçesinde bulunan yaylalar Çet, Kürdek, Ovacık, Kımıl Dağı ve Beyaz Çeşme kırsal turizm yönünden değerlendirilmeyi beklemektedir. Gerger'in bir başka varlığı Gerger kalesidir. Gerger Kalesi, Gerger ilçesinin güneyindeki Oymaklı köyündedir. Berber kalesi adıyla da bilinir. Sarp bir kayalık üzerinde olmasından dolayı günümüze kadar bozulmadan gelmiştir.

Çelikhhan ilçesindeki Beypınarı mesire yeri, Zerban Suyu, Pınarbaşı Kasabası'nda Havşeri Pınarı ve Mestan, Recep Çayı, Jari Yaylası, Koyunpınarı yaylası ve Çat Barajı turizm potansiyeli açısından önemlidir. Yörenin tütününü meşhurdur.

Adıyaman'ın bir başka ilçesi Tut'ta ise, Kaşlıca Kalesi, Malkayısı, Memekli Mağara, Geyik Mağarası, Tum Tumu Mağara, Şovak Köprüsü gibi tarihsel varlıklar bulunmaktadır.

3.2.1. Adıyaman'da Geleneksel El Sanatları: Adıyaman'da halıcılık ve bakırcılık gibi el sanatları oldukça yaygındır. Yörede halı, kilim, ve keçe genellikle köylerde dokunmaktadır. Halılar, bazı köylerde doğal kök boyalarla, bazı köylerde ise sentetik boyalarla boyanmaktadır. Üretilen bu halılar başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere yurtdışına ihraç edilmektedir. Bunun yanı sıra Adıyaman'da keçe işçiliği de oldukça gelişmiştir. Ayrıca, kilim dokumacılığı, heybe, eldiven, çorap, poşu, yemeni, bakırcılık, dericilik ve ahşap işçiliği de yörede üretim yapılan el sanatlarıdır.

3.2.2.Oturakçı Pazarı: Adıyaman'ın kent merkezinde bulunan tarihi çarşı, Oturakçı Pazarı'nda yöreye özgü halı, kilim, cicim heybe gibi el sanatları ürünleri ile turistik eşyalar, Nemrut heykelleri, yörenin tarihinin anlatıldığı çeşitli dillerdeki Nemrut rehber kitapları ve cd'leri alınabilecek hediyeliklerdir

Bu değerlerin yanında Adıyaman'ın kırsal bölgelerinde yetişen tarımsal ürünler hasat dönemleri itibariyle ve ürünlerin işlenme sürecinde kırsal turizm yönünden önemli bir potansiyel yaratmaktadır. Örneğin Antep fıstığı yetiştiriciliğinde Adıyaman Türkiye'de 3. sırada yer almaktadır. Derim dönemlerinde Adıyaman ve ilçelerinin uygun köyleri bu işlem

için seçilerek gerekli düzenlemeler yapılabilir. Bağ bozumu dönemi ayrı bir fırsat yaratmaktadır. Özellikle Besni üzümü ülkemizde çok iyi bilinmektedir. Hasadın başlangıcından üzümlerin kurutma aşamasına kadar bir seremoniyle turistlerin bu sürece katılmaları ilgi çekecektir. Üzümlerin kurutulması yanında ezilerek pekmez, şire, pestil, sucuk vb ürünlerin üretim aşaması her anıyla yaşatılabilir. Çelikhana ilçesi tütünyle ünlüdür. Tütünün tarladan hasadı, kurutma aşamasına getirilmesi yine benzer bir süreçle turistlere yaşatılabilir. Tut İlçesi'ndeki köylerde badem, ceviz, dut, üzüm gibi meyvelerin toplanması süreci de kırsal turizm katılımcıları için unutulmaz deneyimler olabilecektir. Bu ürünlerin dikimi, bakımı, toplanması gibi aşamalar katılımcıların ilgisini çekmesi için eğlenceli oyunlara dönüştürülebilir. Kahta ve Gerger köylerinde çeşitli meyvelerle birlikte nar önemli derecede üretimi yapılan bir üründür. Narın toplanması ve daha sonrasında nar suyu elde edilmesi de belli bir emek gerektirmektedir. Bu süreçte de dileyen turistler bu sürece eşlik edebilirler.

Son yıllarda insanların doğal yöntemlerle yetiştirilen ürünlere yöneldiği ve bazı tarım işletmelerinin ekolojik tarıma geçtiği görülmektedir. Birçok insan ekolojik tarım ürünü yerinde almak ve mutfağında tatmak istemektedir. Doğal tarım ürünleri tüketmek isteyenlerin yarattığı bu talep, her geçen gün artmaktadır. Adıyaman'ın birçok köyü bozulmamış doğasıyla ekolojik tarım açısından uygun ortamlar sunmaktadır. Adıyaman'ın köylerinde de ekolojik tarım, turizmle birleştirildiği takdirde yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekebilecektir.

Adıyaman'da hayvancılık tarımın ayrılmaz bir parçasıdır. Hayvancılık yapılan köylerde hayvan besleme, hayvansal ürünleri (süt sağımı, yoğurt, peynir yapımı, yün kırma vb) elde etme ve değerlendirme etkinliklerini turistler izleyebilir ya da bizzat katılabilirler. Bu özelliği olan köyler kırsal turizmde yerini alabilir, böylece gerileyen hayvancılığa da büyük destek verebilirler. Sincik'te arıcılık da yapılmaktadır. İlginç deneyimler yaşamak isteyen misafirler arı sağımını gerçekleştirmek isteyebilirler.

Adıyaman su ürünleri avcılığı açısından da uygun ortamlar sunmaktadır. İlde bulunan birçok akarsu, göl ve en önemlisi Atatürk Baraj Gölü büyük bir olanak sağlamaktadır. Sportif olta balıkçılığına meraklı turistler çok rahat bir şekilde bu heveslerini giderebilirler.

Bütün bunlara paralel olarak, Atatürk Baraj Gölü'nün belli bir bölümü rekreasyon alanı olarak düzenlenebilir, içinde restoranı olan tekne turları düzenlenerek, Atatürk Barajı çevresindeki tarihi ve doğal güzellikleri izlenebilir, böylece Adıyaman'da ortalama kalış

süresi artırılabilir. Çelikhan İlçesi'ndeki Çad Barajında bulunan yüzer adalar da turizme açılabilir.

Kırsal turizm kapsamında düzenlenecek doğa yürüyüşleri için kamp yerleri olarak Çelikhan, Sincik ve Gerger'in dağ köyleri kullanılabilir. Uzun yürüyüşler sonrasında Mola-Kamp noktalarındaki köylerden yiyecek-içecek ve hediyelik eşya talebi oluşabilir.

Bunların yanında, turistleri, çiftliklerde veya uygun köy evlerinde ağırlayarak, doğayla iç içe olabilmelerini sağlamak ve özlediklerini onlara yaşatmak; gözleme pişirmek, reçel yapmak, el işi öğrenmek, halı ve kilim dokumak, eşeğe veya ata binmek, ormanda gezinmek gibi etkinlikler turistin memnuniyet düzeyini artıracaktır. Kırsal turizm bu etkinlikleri ile, Adıyaman'da ayrıca yerel el sanatların yok olmasını engelleyerek, geleneklerin devam etmesini sağlayacak ve ekonomik koşulları iyileştirerek, nüfusun köylerde tutabilmesine yardımcı olacaktır.

Tarımsal ürünlerin hasadı, folkloru, geleneksel köy düğünleri sportif olta balıkçılığı, yamaç paraşütü ve doğa yürüyüşleri gibi faaliyetler kırsal turizm faaliyetlerine uyarlandığında doğayla iç içe yaşamak, yeni kültür ve insanları tanımak isteyen yerli ve yabancı turistler için Adıyaman önemli bir kırsal turizm merkezi durumuna gelebilecektir.

4.Sonuç

Dünyada turizm faaliyetleri ilk olarak sanayi devrimi sonrasında, çalışanların işlerinde daha verimli olmalarını sağlamak için, yılın belirli dönemlerinde ücretli izinli sayılmaları sonucunda, dinlenmek amacıyla yaptıkları seyahatlerle başlamıştır. Daha sonra toplumların refah seviyelerinin yükselmesi, turizm yatırımlarının artması, kalifiye elemanlar sayesinde iyi hizmet sunulması, çeşitli alt yapı hizmetlerinin iyileştirilmesi ve çekiciliklerin çeşitlenmiş olması, turizmin önemini daha da arttırmış ve turizm adeta bacasız endüstri durumuna gelmiştir.

Toplumların gelir seviyesinde meydana gelen artış, çalışma koşullarındaki iyileşmeler, teknolojiadaki gelişmelerin insan yaşamında sağladığı kolaylıklar vb. turizm talebine olumlu şekilde yansımıştır. Özellikle gelişmiş ülkelerde ve büyük kentlerde yaşayan insanların hayatın yorgunluğunu doğayla iç içe kırsal alanlarda atma gereksinimi duymaları kırsal turizme olan talebin artmasına neden olmaktadır.

Bu gelişmelere paralel olarak günümüzde turizm sektörü yaklaşık bir trilyon dolar seviyesine ulaşmıştır. Özellikle sanayisi yeterince gelişmemiş, tarımsal ağırlıklı ülke ve bölgelerin kalkınmışlık düzeyine ulaşmalarında turizm sektörü önemli bir işlevi yerine

getirmektedir. Turizm sektörünün arz çeşitliği yönünden kırsal turizm, geri kalmış tarımsal ağırlıklı yörelerin gelişmesinde önemli bir rol üstlenebilmektedir. Kırsal turizmin gelişmesiyle somut olarak ilgili yörede hem istihdam artışı sağlanmış olacak, hem de gelir düzeyi yükselebilecektir.

Kırsal turizm, kırsal bölgelerdeki kaynakları kullanmaya dayalı olarak turizmi geleneksel turizminin egemenliğinden kurtarmak, kırsal yörelerin dinlendirici atmosferinden yararlanmaya olanak sağlamak ve gelir düzeyi düşük olan tarım üreticisine ek bir gelir sağlamak açısından büyük öneme sahip bir turizm çeşididir.

Ülkemizde kırsal turizm, turizmin yıl içinde belirli aylardaki yoğunluğunun azaltılmasında turizmin ülke coğrafyasındaki eşitsiz dağılışı gidermede katkıda bulunurken, bilinçli turist gruplarından talep yaratarak turizm pazarının büyümesini sağlamaktadır. Bunun yanında kırsal turizmin doğal ve kültürel mirasımızın korunmasında ve dünyaya tanıtılmasında önemli bir rol üstlenmektedir.

Kırsal turizmin ile yöredeki tarihsel, doğal, kültürel ve tarımsal kaynaklar daha verimli bir şekilde kullanılır. Kırsal turizme dayalı kalkınma, kırsal alanlarda yaşayan insanlara ikincil bir gelir kaynağı sağlar. Bunun yanında turistlere, kırsal alanların kültürel ve coğrafi özelliklerinden, tarihinden ve kırsal doğasından kaynaklanan gizemli bir çekicilik sunmaktadır.

Bu çalışmada Adıyaman'ın kırsal turizm potansiyeli incelenmiştir. Adıyaman'ın taşıdığı bir çok olumsuz sosyo-ekonomik özellik, kırsal turizmden yararlanmayı gerekli kılmaktadır. Gelişmişlik sıralamasındaki yeri, sanayi sektöründeki ve istihdam düzeyindeki yetersizliği gibi olumsuzluklara karşın, taşıdığı turizm potansiyeli, kırsal turizmden önemli avantajlar elde edilebileceğini göstermektedir.

Adıyaman'ın kırsal yerleşimleri, doğal özellikleri ve uygun koşulları ile kırsal turizme büyük bir üstünlük sağlamaktadır. Köylerin kuruluş yeri olarak, Atatürk Baraj Gölü ve ova kenarlarında yamaç köyü, orman köyü, dağ ve yayla köyü gibi özellikler göstermesi ilgi çekici manzara güzellikleri yaratmaktadır. Başta Fırat vadisi olmak üzere yöredeki göl ve ırmakların vadilerine bakan yamaçlarında yer alan köylerin hem ulaşımı kolay, hem de aşağıdaki ovalara hakimiyetleri, panoramik görüntülerin seyredilmesine olanak tanır. Bölgenin su kaynakları, ormanları, dağları ve yaylaları çeşitli spor olanakları için, kırsal turizm kapsamında yeterli bir kapasiteye sahiptir. İklim özellikleri açısından neredeyse yılın tüm aylarında, kırsal turizm yapılabilir

Bütün bunlar kırsal turizm potansiyelinin önemli bir bölümünü oluşturan Adıyaman'ın kırsal yerleşimlerinin tarımsal zenginliği, köylerde konaklamaya imkan verecek bir kırsal/tarımsal turizm ile değerlendirilmeyi beklemektedir. Kırsal turizmde tarımsal yerel ürünlerin değerlendirilmesi kapsamında; ürünün üretim aşamalarını turiste tanıtmının, taze veya işlenmiş olarak satışının, yöre yemekleri olarak sunmanın, hasat şenliklerinin ayrı bir önemi vardır ve bunların bir çoğu Adıyaman köylerinde gerçekleştirilebilir.

Bunların gerçekleştirilmesi yönünden aşağıdaki önerilerin yararı bulunmaktadır.

Kırsal turizm potansiyeline sahip köy/köy gruplarının belirlenmeli ve envanteri çıkarılmalı,

Kırsal turizm potansiyeli olan yörelerde bu turizm çeşidi tanıtılmalı,

İstekli işletmelere bilgi ve deneyim paylaşımı için uygulamalı eğitim (staj imkanı) sunulmalı,

İşletmelerin Kırsal turizm için ihtiyaç duyduğu altyapı ve teknik bilgi desteği sağlanmalı,

Kırsal turizm faaliyeti yürüten işletmelere tanıtım desteği sağlanmalı,

Köylerde yöresel ekolojiyle uyumlu barınma olanakları geliştirilmeli,

Köy kültürünün yaşatılmasına yönelik ekonomik ve sosyal faaliyetler desteklenmeli,

Yörenin ekonomik, sosyal ve kültürel hayatındaki gelişmeleri gösteren yerel eşyaların teşhirine yönelik altyapı hazırlanmalı,

Yöredeki turizm değerlerini kapsayan tur programları hazırlanmalı ve tanıtılmalı, seyahat acentelerine yönelik tanıtım ve bilgilendirme çalışmaları düzenlenmelidir.

Bu kapsamda, yörede yer alan önemli tarihi, kültürel ve turistik yerlerle ilgili broşür ve kitapçık basılması, tanıtım filmi çekilmesi, çok dilli web sitesi oluşturulması çalışmaları yapılmalıdır. Bunlar dışında turizmci bilincinin artırılmasına istinaden dil kursları ve rehberlik eğitimi, pansiyonculuk ve otelcilik konusunda eğitimler verilmelidir.

Bunların gerçekleştirilmesi sürecinde kırsal turizm uygulamalarının bilinirliğini artırma ve Adıyaman'ın tanıtımı için daha geniş kitlelere ulaşabilmesi yönünden yöresel ürünleri konu alan festivaller düzenlenmelidir. Ayrıca "Nemrut Kommagene Festivali"nin düzenlenmesinde süreklilik sağlanmalı, ulusal ve uluslararası platformlara taşınması için gerekli çaba gösterilmelidir.

Kırsal turizmde konaklama hizmeti, köylü ve çiftçinin kendi evinde kırsal pansiyon veya otellerde, kırsal tatil köylerinde yada kırsal kampinglerde verilmektedir. Ancak bu faaliyetlere katılmak isteyen kişiler için Adıyaman'da konaklama olanakları yetersizdir. Nemrut yol güzergahında var olan tesisler kırsal turizm için uygun hale getirilmelidir. Söz konusu faaliyetlerin çeşitlendirilerek sürekliliğinin sağlanması için yeterli ve nitelikli konaklama tesislerinin (pansiyon, motel, konukevi, dağ evi vb.) kurulması gerekmektedir. Hizmetin kalitesi yönünden yöre halkına pansiyonculuk eğitimi verilmelidir. Bunun yanında Meslek Yüksek Okulları ile işbirliği içinde bu işletmelerde staj olanakları sağlanmalıdır.

Kırsal turizm faaliyetinin Adıyaman ölçeğinde ilgi görmesi ve yaygınlaştırılabilmesi için, başta Kültür ve Turizm Bakanlığı olmak üzere, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın taşra teşkilatlarında görev yapan yayım elemanları, yerel yöneticiler, üniversitelerin ilgili birimlerinin, yerel halk ve özel teşebbüsün aktif şekilde katılımının sağlanması önem taşımaktadır. Bunun için özellikle yöre halkını dikkate alan bir organizasyon yapısı oluşturulmalıdır. Bu önerilerin çeşitli projelerle gerçekleştirilmesi durumunda kırsal turizm ile kırsal kalkınma arasındaki ilişki kuvvetlenecek ve Adıyaman gibi kırsal yörelerin kalkınmasıyla ülke kalkınmasına önemli katkılar sağlanmış olacaktır.

Sonuç olarak Adıyaman'ın, kırsal turizm açısından önemli bir arz potansiyeline sahip olduğu görülmüştür. Kırsal yerleşim birimlerinde farklı turizm gibi faaliyetlerinin gerçekleştirilmesiyle, orta veya uzun vadede bu yörelerin sorunlarının çözümünde ve kalkınmasında önemli aşamalar sağlanacaktır. Önemli olan turizme açılan bu yörelerde eskiden var olan bitkisel üretim, hayvancılık ve ormancılık gibi tarımsal faaliyetleri terk etmeyerek, bununla birlikte o yöreye özgü el sanatları, mimari tarz ve kültürel yapının bozulmadan korunmasıdır.

5.Kaynakça

- ADİYAMAN VALİLİĞİ, (2011). <http://www.adiyaman.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 02.09.2011).
- AYKIN, S. (2001). Avrupa Birliği'nin Turizm Politikası ve Türkiye'ye Yönelik Talep Analizi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı İktisat Politikası Bilim Dalı.
- ÇEKEN, Ç., KARADAĞ, L, DALGIN, T. (2007). Kırsal Kalkınmada Yeni Bir Yaklaşım Kırsal Turizm Ve Türkiye'ye Yönelik Teorik Bir Çalışma, Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 8 (1), 1-14, ss.
- ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI, (2010) Adıyaman İl Müdürlüğü Kayıtları.
- DOĞAN S. VE YILDIZ Z. (2007). Bölgesel Kalkınma, Turizmin İlişkisi ve Göller Bölgesi Kalkınmasında Alternatif Turizm Potansiyelinin Kullanılabilirliğine Yönelik Bir

- Araştırma: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl: 2007/2, Sayı: 6: 147-181, ss.
- DPT. (2003). İllerin Ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması Yayın No: 2671.
- DPT. (2006). Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi. Ankara.
- ESENGÜN, K., AKÇA, H., SAYILI, M. (2002). “Dağlık Ve Ormanlık Alanlarda Kırsal Turizm Faaliyeti ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma”, I. Ulusal Ormancılık Kooperatifleri Sempozyumu,22-23Mart,Kastamonu,97-102, ss.
- GERAY, C. (1999). Kırsal Kalkınma Yöneltileri, İlçe Yerel Yönetimi ve İlçe Köy Birlikleri, Ç.Y.D., C.8, sayı: 2. Nisan 1999, 63-64, ss.
- GÜLBAHAR, O. (2009). 1990’lardan Günümüze Türkiye’de Kitle Turizminin Gelişimi ve Alternatif Yönelimler, SDÜ, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Y.2009, C.14, S.1, 151-177, ss.
- İNAN, Ç., İNAN, H., KUBAŞ,A.(2010). Ekoturizmin Kırsal Kalkınmaya Etkisi: Trakya Bölgesi Örneği. Türkiye IX. Tarım Ekonomisi Kongresi Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Kongresi Şanlıurfa 22-24 Eylül 2010, 446-452, ss.
- İPEKYOLU KALKINMA AJANSI. (2011). TRC1 BÖLGE PLANI 2010-2013. http://www.ika.org.tr/NewsDownload/TRC1_BOLGE_PLANI.pdf (Erişim Tarihi: 08.09.2011)
- İZGİ, M.T. (2007). Osmaniye İlinin Turizm Potansiyelinin Bölgesel Kalkınma Politikaları Açısından Değerlendirilmesi Ve Sürdürülebilir Turizmin Gelişimi İçin Bir Model Önerisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği.
- KARADAĞ, R. (1997). Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Katkısı ve Erzurum Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Anabilim Dalı, 103 ss.
- KİPER, K. (2003). Safranbolu Yörükköyü Peyzaj Potansiyelinin Kırsal Turizm Açısından Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. AÜ FBE Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı.
- KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI. (2007). Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı 2007-2013. Ankara.
- LİGTENBERG, A., BEERS, G., GOETGELUK R., RİJSWIJK, J.H. VAN. (2000). The use of Multi-Agents and Cellular Automata for Modelling a Changing Countryside. Plurality and Rurality The Role of the Countryside in Urbanised Regions. Agricultural Economics Research Institute (LEI), The Hague.
- ÖZCAN, E. (2005). Bolu İlinde Turizmi Etkileyen Faktörler İle Doğal, Tarihi ve Kültürel Turizm Değerleri GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 25, Sayı 1 (2005), 55-75, ss.
- ÖZÇATALBAŞ, O. 2000. Kırsal turizm ve geliştirilmesinde yayımın önemi. IV. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi 6-8 Eylül 2000, Tekirdağ.
- SHARPLEY, R. AND SHARPLEY, J. (1997). Rural Tourism An Introduction. International Thomson Business Press.ISBN0415140102 London.
- SOYKAN, F. (2002). Kırsal Turizmin Sosyo-Ekonomik Etkileri ve Türkiye’ . I. Türkiye Dağları Ulusal Sempozyumu, 25-27 Haziran 2002, Ilgaz/ Kastamonu.

- SOYKAN, F. (2003). Kırsal Turizm Ve Türkiye Turizmi İçin Önemi Ege Coğrafya Dergisi, 12 (2003), 1-11, ss.
- SOYKAN, F. (2006). Avrupa'da Kırsal Turizme Bakış Kazanılan Deneyim, II. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi, 20-22 Nisan 2006.
- TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI (2011). Kırsal Kalkınma Planı (2010-2013) Ankara 2011.
- TUİK, 2010. Türkiye İstatistiki Göstergeler. Yayın No:3361 Ankara
- TUİK, 2011. Turizm istatistikleri <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=8619> (23.11.2011)
- UKAV, İ., 2008. Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Katkısı Adıyaman Örneği, Güneşe Yürümek, II.Ulusal Medeniyetler Kavşağı Adıyaman Sempozyumu, 10-12 Ekim 2008, 219-235, ss. Adıyaman Üniversitesi.
- UNWTO.(2011),Tourism Highlights. <http://media.unwto.org/en/press-release/2011-05-11/international-tourism-first-results-2011-confirm-consolidation-growth> (01.09.2011).
- YILDIZ, E.B., SİVRİ, U., BERBER, M. (2010). Türkiye'de İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (2010). Uluslararası Bölgesel Kalkınma Sempozyumu, 07-09 Ekim 2010. Bozok Üniversitesi.